

**БАЗОВІ ПРАВИЛА
ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ
ПІД ЧАС ВІЙНИ**

1. Перестати очікувати "коли це закінчиться". Це звучить жорстоко, але таке очікування забирає у вас сили. Закінчиться. Обов'язково. Але необхідно діяти відповідно до реалій сьогодення.

2. Безперервно пристосовуватися до нових умов. Для цього відповідаємо на запитання: «Що я можу робити зараз, щоб я відчув себе краще? Безпечніше? Тепліше? Який маленький крок я можу зробити протягом 5 хвилин? Найближчої години? В цей день?»

3. Відмовлятися від того, що емоційно послаблює. Для цього відповідаємо на запитання: що погіршує мій стан? Після чого я відчуваю безсилля? Від чого мені потрібно зараз відмовитись? Перегляд яких каналів новин посилює мою тривогу? Як розмови мене виснажують?

4. Поповнювати свої емоційні запаси. І тому відповідаємо на запитання: Що додав мені життєвого ресурсу? Що допомагало почуватися краще останніми днями? Якась діяльність? Якись розмови? Перегляд якоїсь інформації?

5. Підтримувати зв'язки з близькими людьми. Запитувати трендове «Як ти?». Обмінюватись новинами. Обійматися. Проводити час разом. Зараз дуже потрібен емоційний контакт. Тому, якщо ви на відстані, додайте аудіо- та відео-спілкування замість текстових повідомлень

6. Допомогати іншим, але уважно стежити за правилом «кисневої маски»: допомагаємо лише після того, як подбали про себе (дивись попередні пункти). Якщо сили та можливість є, то думати: Кому я можу принести користь зараз? Хто потребує моєї допомоги? Якою може бути допомога?

СПОСОБИ ЗНИЗИТИ ТРИВОГУ:

1. Дихайте. Дихання спокійне, повільне, видих довше вдиху. Якщо відчуваєте, що сильно б'ється серце, запаморочення, «загубленість», нудить все залишайте на хвилину дихайте.

2. Пийте воду, потроху.

3. Одягніть на руку будь-яку гумку і клацайте себе по руці, якщо відлітаєте в паніку.

4. Займайте себе діяльністю, до якої ви звикли і яку робите впевнено.

5. Екстрена допомога зробить будь-яку фізичну вправу: сядьте, встаньте в планку, віджміться 10 разів. Контроль за емоціями повернеться через контроль тіла.

6. Проконсультуйтеся зі знайомими лікарями: які препарати від тривоги вам можна приймати та купіть їх.

7. Знайдіть психологічний безкоштовний бот в Телеграмі, він допомагає впоратися з нападом паніки.

8. Не забувайте їсти. Голод погіршуватиме ваш стан.

9. Намагайтеся не втягуватися емоційні дискусії зараз.

Дуже важливо зараз берегти свої емоційні сили.

10. Обійміть близьких.

Що робити, якщо ви злякалися та не можете їсти?

Випийте «Ношпу» 1-2 таблетки. Покладіть тепле на живіт.
Подихайте спокійно та глибоко.
Зробіть самомасаж живота.

Що робити, якщо ви злякалися та не можете спати?

Випийте будь-який доступний вам заспокійливий засіб.
Подихайте спокійно та глибоко.
Закрийте очі. І почніть рухати ними (не відкриваючи) праворуч - ліворуч. Так 15-20 разів.
Потім відкрийте, трохи поморгайте і повторіть рухи вправо-ліворуч із закритими. Таких циклів необхідно зробити близько 10 разів.

Що робити, якщо ви злякалися й почали тремтіти?

Подихайте спокійно та глибоко.
Напружте кулаки, стисніть їх щосили, протримайте так 5-7 секунд, розслабте. Виконайте за аналогією з іншими частинами тіла. Залишайте щось не травмонебезпечне, що є під рукою: м'яч, м'яка іграшка, змотана в клубок річ. Кидайте щосили, 10-15 разів.

Що робити, якщо у близької людини істерика?

1. Зупинити фізично, відвести убік
2. Взяти за руку / Обійняти / Притиснути до себе.
3. Встановити контакт очима.
4. Дати води, вмити. Наполягати, щоб вона зробила хоча б один ковток. Потім ще один.
5. Показувати як треба дихати: «Дихай зараз, як я. Вдих, видих, вдих, видих».
6. У разі сильного надмірного емоційного потрясіння, спробувати легенько струснути чи поплескати по тілу.
- 7 Сказати: "Зараз це пройде, зараз ти заспокоїшся, я поруч". Ви повинні говорити голосно, чітко та твердо. Фрази лише прості, 2-3 слова. Вам потрібно бути якомога спокійними та виваженими.

Як заспокоїти людину у кризовому стані телефоном?

1. Встановити контакт, привернути увагу до себе: "Ти мене чуєш?". Запитати кілька разів, якщо людина в стериці. Ідеально отримати відповідь "так".

2. Допомогти стишити дихання: "Зроби вдих та видих", "Зробив?", "Ще раз?", "Є?".

3. Переключити увагу людини на зовнішні об'єкти: "Де ти зараз?", "Що ти зараз бачиш?", "Хто поруч з тобою?"

4. Забезпечити безпеку людини: "Ти в безпеці зараз?", "Тобі зараз щось загрожує?". Якщо ні, то дати чітку інструкцію, куди йти.

5. Сказати те, що відбувається з людиною: "Ти злякався", "Ти шокований", "Це мине", "Слухай мій голос", "Я поруч".

6. Якщо людина продовжує перебувати в афекті, припустимо крикнути, голосно та чітко вимовити ім'я або звернення: "Мама!", "Бабуся!".

7. Коли людина заспокоюється, дайте їй інструкцію, що зараз робити: "Іди додому та приготуй їжі, вимкни телевізор та йди умийся".

8. Домовитися, коли ви перевірите стан людини: "Я зателефоную тобі через 10 хвилин, обов'язково!»

За матеріалами Лесі Данилюк